

אש אוכלת ימיה / צ.

הסיפור הזוכה

שעת לילה מוקדמת, הילדים במיטותיהם, רובם נרדמו. המתח בחדר השינה של תמר ובעלה עולה. היא כבר לא זוכרת מה הצית את זעמו, אף פעם לא נדרשה באמת סיבה, מספיק שלא הייתה מסתכלת עליו בדרך שבה רצה. כך או כך פניו עכשיו סמוקות, המילים המורעלות שלו ממלאות את אוויר החדר: "מי את חושבת שאת?" "אם תמשיכי ככה זה יהיה הסוף שלך".

ברגע של הפוגה תמר לוקחת את הדרוש לה למקלחת, וחומקת לשם. מנסה להקשיב לתגובות, האם הקללות נמשכות, האם ירד שקט על החדר שקירותיו השותקים שמעו מה שאוזני אנוש נצלות מלשמוע? כן, דממה.

בשערה המכוסה תמיד ובכותונת הלילה שבה תמר לכיוון חדרה. היא לוחצת את ידית הדלת, החדר נעול. דופקת בעדינות, לא להעיר את הילדים הישנים, לא להפריע לאלו שאולי עדיין לא נרדמו.

תמיד ביקשה ממנו לא להרעיש, לא לצעוק, לא לקלל בקולי קולות כדי שהילדים לא ישמעו. התחינה הזאת שלה הפכה לשיטה שלו להכניע ולהשתיק אותה, לעשות כרצונו.

גם הגברה של עוצמת הדפיקות בדלת לא מועילה. תמר עומדת חסרת אונים מול חדרה הנעול.

היא נכנסת לחדר הילדים החשוך ומגששת למצוא כר ושמיכה. אחד הילדים פוקח את עיניו ושואל "אמא, מה קרה?" "ששש" עונה תמר, "תישן, לא קרה כלום".

היא מתכרבלת על הספה בסלון. עוברת שעה ועוד שעה והדלת איננה נפתחת. לאט חודרת לתוכה ההכרה שזו הפעם אינה דומה לפעמים האחרות. היא נזכרת בשידורי החדשות מוקדם יותר, בהם הודיעו על רצח אישה בידי בעלה כמה רחובות מביתם. "אם תמשיכי ככה הגורל שלך יהיה דומה", איים בעלה. היא מכירה את האלימות המתמשכת שלו, במילים, בהשפלות, בחבטות חפצים, אבל איכשהו איומים אלו של היום נראו לה ממשיים יותר. מסוכן מדי, היא מהרהרת וממהרת חרש להחליף את בגדיה. לוקחת אסימונים מהארנק, פותחת את דלת הבית בשקט ככל יכולתה וצועדת לעבר הטלפון הציבורי. היא צועדת במהירות, בלב דוהר ועוברת מרחק רב, כדי לא לבצע את השיחה קרוב לביתה. תמר מכניסה אסימון ועוד אסימון, רק שיספיקו האסימונים, רק שהטלפון יעבוד. מתקשרת לאחותה, לוחשת לתוך האפרכסת השחורה, תרה בעיניה את הסביבה, שאיש ממכריה לא יראה אותה. שאיש לא ישמע אותה. רק מאלומת האור שמעליה לא יכלה תמר לחמוק, בלעדיה לא תראה את המספרים על החוגה. חוט הטלפון קצר מדי, אי אפשר להסתתר. בקול נשבר אומרת תמר "זהו, אני לא יכולה יותר" ... מספרת שנתרה מחוץ לחדר השינה שלה אחרי איומים מחרידים. אחותה מתגייסת מיד ומודיעה שמגיעה יחד עם בעלה. תמר צועדת חזרה לעבר ביתה, מחכה מתחת לעמודי הבניין, עיניה מתרוצצות מסביב לוודא שאיש לא יזהה אותה, שאין תנועה בחדר השינה שלה.

כשהם מגיעים תמר ואחותה מתלחשות מתחת לבניין בניסיון לחשוב איך מוציאים את הילדים בלי שתהיה מהומה בבית, ומה יקרה אם הוא יתעורר? תמר בטוחה שלא יקרה מאומה. "אני מכירה את הילדים שלי, הם ייענו לכל בקשה שלי. צריך רק לעשות הכול בדממה כדי שהוא לא יפתיע אותנו".

שתייהן מטפסות חרש במדרגות, פותחות את המנעול כך שהנקישה שלו תשמע מינימלית. נכנסות הביתה ומעירות בלחישה את שמונת הילדים בזה אחר זה. הגדולים קמים ומתלבשים והמבוגרים מוציאים אותם למכוניות. הילדים מנומנמים ועיניהם שואלות ללא מילים, מה קורה כאן?

תמר השאירה את התינוק בן השנתיים לטיפולה. האחרון. צריך להחליף את בגדיו מכף רגל ועד ראש. ריח השתן שעשה במיטתו קידם את פניה. ליבה של תמר מאיץ, אין זמן, ידיה רועדות. ההחלפה התבצעה. הבגדים והסדינים הרטובים נשארו על המיטה. איך אני משאירה ככה, מהרהרת תמר וממהרת לעטוף את התינוק בשמיכה בדרכה למכונית.

עם ההתנעה והיציאה לדרך תמר מתנשמת ונושפת נשיפה ארוכה. מולה במכונית המסחרית של אחותה הילדים יושבים מאחור ופניהם אליה. הם מחייכים או שנדמה לי, מהרהרת תמר. הדרך נראית ארוכה מתמיד, השקט ברכב מקפיא.

"זהו, הגענו, יורדים בשקט מהמכוניות". תמר ואחותה מבקשות מהילדים לטפס בשקט במדרגות כדי לא להפריע לשכנים.

בסלון בית אחותה של תמר נפרשים מזרנים, שמיכות וכריות. בזה אחר זה מתעוררים ילדיה של אחותה ומצטרפים לתמונה המוזרה שנגלתה לעיניהם בסלון הבית.

המבוגרים מנסים להחזיר את הילדים למיטותיהם או למזרניהם - משימה לא פשוטה. נשמעים צחקוקים, נלחשות שאלות, ואצל ילדיה של תמר ניכרת מבוכה ועייפות. אט אט חוזר השקט לבית והרעש ללב ולראש של תמר. מה עכשיו?

תמר יוצאת בחצי הלילה לתחנת המשטרה, עם אחיה שהצטרף לסייע לה ולאחותה. בידיה היא אווזת את מספר הטלפון של מפקד התחנה, אותו קיבלה ממרכז סיוע לנשים נפגעות אלימות, למקרה בו תחזור האלימות ושוטר ישחרר אותו כבעבר. התלונה מוגשת. סגן מפקד התחנה שקיבל את תמר לטיפולו מבקש את מספר הטלפון שבביתה. תמר רועדת, מגמגמת, לא מצליחה לזכור את המספר, מנסה שוב ושוב. במוחה מתרוצצות המחשבות, הפחדים, איך תפגוש אותו, מה יקרה, האם תהיה שוב התפרצות אלימה, האם יעלו שוב האשמות, ניסיונות לקחת את הילדים, מה יהיה על הבריחה הזו? האם היא תהיה לשווא?

הקצין מתקשר והבעל נקרא לתחנת המשטרה. כשהוא מגיע, הוא רועד כולו, ידיו בכיסי מכנסו והרעד מזיז את הכיסים מצד לצד. "במקרה נרדמתי, לא התכוונתי", בעלה מתרץ. "התעוררתי וראיתי שהיא לא נמצאת, יצאתי לראות איפה היא, ואז אני רואה שגם הילדים אינם! איפה הם? מה זה צריך להיות?" קצין המשטרה מסתכל עליו ממקום מושבו מול תמר, משיב, "אנחנו מכירים את הסיפור שלך, את ההיתממות שלך, כבר שמענו את המילים האלו. אתה מוזהר בזאת לא להתקרב אליה".

תמר ואחיה עוזבים את תחנת המשטרה ונפרדים. תמר נוסעת לבדה לבית אחותה, כשהרעד בגופה והבלבול במוחה. היא מקווה להגיע בשלום.

טרוטת עיניים מתעוררת תמר מוקדם בבוקר ומוצאת עצמה בבית לא לה. בראשה מתרוצצים קולות הסירנות מתחנת המשטרה מאמש, עם השקט המקפיא בו יצאה מביתה. הללו מתערבבים עם מראה הילדים המתעוררים אל הלא ידוע, ופניהם סמוקות, ריחות השמפו בשערס, וריח מיטותיהם מהן יצאו זה עתה על גופם.

תתעשתי, קרא קול בתוכה, צריך להתקשר למטפלת של התינוק, שתגיע לכאן ולא לבית ממנו ברחנו, צריך להוציא משם ילקוטים ובגדים לילדים, צריך לשלוח אותם לגנים, לבית הספר, להתארגן, לנסות לחזור לשגרה שכבר הפרעה דיה.

הפחד להיכנס לביתה שלה, לפגוש אותו, מביא את תמר לבקש עזרה מתחנת המשטרה. היומנאי מקשיב לנסיבות ומבטיח "ליווי בגין חשש מאלימות". תמר מגיעה למגרש החניה שליד ביתה ואכן, ניידת ושני שוטרים מחכים ליד הבית. היא מאותתת להם שזו היא המבקשת עזרה, ועולה במדרגות הלב מאיץ את פעימותיו עם כל מדרגה ומדרגה. היא בולשת בעיניה מסביב ומכניסה את המפתח למנעול. הדלת נפתחת, אין איש בבית. מהר, מהר להוציא את כל מה שנדרש, לא לשכוח

כלום, לברוח כמה שיותר מהר. זהו יום אחרון ללימודים לפני יום הכיפורים. זה יום חשוב לילדים בבית ספר, מהרהרת תמר בליבה.

היא יוצאת עם חמישה ילקוטים, שקיות בגדים וכל מה שנקרה בדרכה ויכול להועיל. יורדת בריצה במדרגות.

שכנה קשישה מבחינה בה ושואלת מה קרה? למה המשטרה כאן? מבט אל השכנה, גמגום בן כמה מילים ותמר נכנסת למכונית, זורקת את הציוד על הספסלים האחוריים במכונית ונוסעת משם מהר ככל האפשר. הניידת עוזבת אחריה.

אנחת רווחה מעורבת באנחת שבר נפלטת מפיה של תמר. לא ככה תכננה את עתידה עם בעלה, ולא כך את חיי ילדיה.

בערב אצל עורך הדין הוכנה בקשה לצו הרחקה מהבית. "מחר אנחנו בלשכת השופט התורן", הודיע עורך הדין. "את לא משאירה אותי לבד, אפילו שזה ערב יום הכיפורים". כשראה שהיא עדיין מהססת הוסיף, "סבתא שלי הייתה אומרת, אפילו דגים שבים רועדים מיום הדין".

"אגיע", אומרת תמר בלב כבד.

צו הרחקה ניתן באותו היום, אך תמר עדיין לא מעיזה לחזור הביתה. היא מרגישה לא מוגנת, חוששת להיות לבד עם הילדים בזמן הרגיש הזה.

נעבור את יום הכיפורים, מסבירה תמר לילדיה ולעצמה כאחד, ואז נחזור הביתה. אחד הילדים שואל "אתמול יצאנו לחופש"? וילדה אחרת אומרת, "ישר כשאמא אמרה לנו לקום ולרדת למכוניות, ידעתי שזה קשור לאבא", והילד השלישי אומר "ומה אם אבא יבטיח שהוא לא יעשה עוד דברים כאלו? הוא יחזור הביתה? הרי הוא פעם כבר הבטיח לך שלא יעשה כאלו דברים."

"אני אשכנע את השופט שלא ייתן לו לחזור הביתה", מנסה תמר להרגיע.

בחלוף הצו הראשון נותן השופט צו הרחקה נוסף, ומבהיר שפתרון הבעיה הינו בבית הדין הרבני, כשהמטרה לקבל גט.

בבואה לבית הדין הרבני, רעד של יראת כבוד אוחז אותה. רבנים הדורי זקנים, מעליהם ארוכים ומגבעותיהם שחורות.

בבית שבו גדלה תמר היה כבוד גדול לרבנים ולסמכותם. אליהם מדברים ומתייחסים בכבוד, שלא יגרם "חילול ה'".

הדיינים הנכבדים יושבים מוגבהים מן המתדיינים ומעורכי הדין שלפניהם, כשמחיצה גבוהה בצורת דלפק מפרידה בינם לבין העומדים מולם. לפניהם מונח תיק מלא במסמכים ובעדויות שצירפה תמר מהדיונים בבית המשפט. שידעו במי ובמה מדובר, חשבה תמר. מתחילת הדיון הדיינים מביטים בתמר במבט תוהה, שואל, מבט שנראה כמטיל ספק. בעדותה על דוכן העדים נשברת תמר, פורצת בבכי. "שתבכה", אומר הבעל, "מה היא חושבת? שהדמעות עושות מזה אמת?"

במשך שש השנים הבאות יופיע הבעל רק פעם אחת. בה הדיינים יציעו שלום בית הבעל מתלהב מההצעה אבל תמר דוחה אותה.

אחרי סירובה של תמר לשלום בית, יעלם הבעל ולא יופיע עוד.

תמר מגיעה פעם אחר פעם לבדה לדיונים. היא פיטרה את עורך הדין, אזל הכסף מכיסה. הבעל איננו משלם את מזונות הילדים וכמפרנסת יחידה היא לא עומדת בהוצאה נוספת זו. המחשבה כי ממילא לא מתקיים כל דיון מאיצה את ההחלטה לבוא לבדה.

מפעם לפעם מזכיר בית הדין או אחד הדיינים מעיר "אנחנו נתפוס אותו ונביא אותו לכאן מתישהו", אך שום דבר אינו קורה באמת.

עולמם של הדיינים בדין נראה לתמר כממשיך להתקיים בתוך בועה מנותקת מהמציאות של חייה. בכל פעם שהיא מגיעה והבעל אינו מגיע, הדיון מתחיל ומסתיים בהסתכלות מסביב, בציון העובדה הברורה שהבעל לא הגיע ובאמירה שבני הזוג יקבלו זימון מחדש לעוד שלושה חודשים.

הנה זה שוב קורה חושבת תמר, שוב תגיע לתיבת הדואר שלי המעטפה הירוקה עליה כתוב "מדינת ישראל" בדיו שחורה, וחותרמת בית הדין הרבני במקום מגוריי בדיו כתומה. שוב דחייה לעוד שלושה חודשים, או חצי שנה. כמה פעמים עוד אעמוד בסיטואציה המבישה והכואבת הזו? תמר מוצאת את עצמה נאנקת שניות אחדות ונאבקת בתוך עצמה ואז מתפרצת בזעם, מעיזה פניה מול הדיינים ומטיחה: "אני לא רוצה לראות יותר את המקום הזה, נמאס לי, לא קורה כאן כלום. לא איכפת לכם ממני, אתם דוחים אותי ב'לך ושוב'. כבר שש שנים שאני מתענה כאן, מה אתם עושים כאן בכלל? הכנסתם אותי לכלא במקום להכניס אותי", היא אומרת.

שקט ותדהמה משתררים בחדר אחרי ההתפרצות של תמר. ראש ההרכב של בית הדין מניף את התיק עב הכרס וחובט על הדלפק שלפניו, מסתכל בתמר ואומר "קחו את התיק מכאן, אני לא צריך אותו. תעבירו אותו לאן שהיא רוצה".

אנחת רווחה יוצאת מפיה של תמר ולליבה חודרת קרן של תקווה. מכאן מיטלטלת תמר לדיונים בבית דין בעיר אחרת. עוד לא ויתרה על התקווה שאוזניים אחרות יקשיבו, ולבבות של דיינים אחרים ישמעו את זעקתה. שבאמת ובתמים יראו את התמונה המעוותת של משיכת זמן מצד בעלה כמטרה לעגן אותה, כפי שאמר לא פעם - "אני לא אתן שתתחנני עם מישהו אחר".

תמר הולכת לבית הדין החדש כשרוח קלה של תקווה דוחפת אותה לשם. היא מייחלת שבבית הדין החדש לא ישתפו הדיינים פעולה עם הבעל אלא יביאו את הקץ לסבלה ולסבל ילדיה, למתח, למצוקה ולפחד המלווים אותם כל השנים. תמר הולכת ובלילה אמונה שהדיינים החדשים יראו ששנות צעירותה הולכות ומתכלות, כמו נייר באש בוערת.